

ÇÖZÜLSÜN ÇATIŞMALAR

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Kişiler Arası Beceriler
Kazanım/Hafta	Çatışma çözme becerilerini kullanır.
Sınıf Düzeyi	Ortaokul
Süre	40 dk. (Bir ders saati)
Araç-Gereçler	1. A4 Kâğıt 2. Kalem 3. Etkinlik Bilgi Notu-1 4. Etkinlik Bilgi Notu-2
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	Grup sayısınca kâğıt ve kalem hazır edilir.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uygulayıcı tarafından etkinliğin amacının çatışma çözme becerilerini kullanmak olduğu açıklanır. 2. Öğrencilere aşağıdaki sorular sorularak cevaplar alınır ve etkileşim başlatılır:<ul style="list-style-type: none"> • Sizce çatışma ne demektir? • Çatışmalar neden ortaya çıkar? • Çatışmaları çözmek için hangi yolları kullanıyorsunuz? 3. Etkileşimin ardından uygulayıcı tarafından çatışma kavramı açıklanır: <i>‘Çatışma, bir ya da birden çok kişinin herhangi bir konu üzerinde anlaşamadığı zaman ortaya çıkar. İhtiyaçlarımız ve isteklerimiz diğer insanların ihtiyaçları ve istekleriyle ters düştüğü zaman çatışma yaşanabilir. Arkadaşınızın oynamak istediği oyunla sizin oynamak istediğiniz oyunun farklı olması ve anlaşmazlığa düşmeniz bu duruma örnektir. Aynı zamanda birbiriyle örtüşmeyen iki farklı isteğin aynı zamanda bizleri etkilediği durumlarda da ortaya çıkabilir. Akşam serbest zamanınızda film izlemekle gezmeye gitmek arasında kalmanız bu duruma örnektir. Çatışma iki ya da daha fazla birey arasında yaşanabilirken, bireyler tek başınayken de yaşanabilir. Kısacası çatışma yaşamın her alanında karşımıza çıkabilir. Bu nedenle bugünkü etkinliğimizde çatışma çözme becerilerini ele alacak ve olası çatışmalarda nasıl ilerleyebileceğimizi konuşacağız.’</i> 4. Öğrencilere ana temaları rekabet, uyum sağlama, kaçınma, uzlaşma, iş birliği yapma olan çatışma çözme yöntemleri Etkinlik Bilgi Notu-1’den yararlanılarak açıklanır. 5. Öğrencilere grup çalışması yapılacağı açıklanır. Öğrenciler gruba ayırma yöntemlerinden birisi kullanılarak beş gruba ayrılır. Her gruptan yaşamda karşılaştıkları bir çatışma durumunu paylaşması istenir. Gruplardan gelen çatışma durumları uygulayıcı tarafından tahtaya not edilir. Etkinlik Bilgi Notu-2 tahtaya yansıtılarak/yazılarak gruplardan kendi paylaştıkları veya Etkinlik

	<p>Bilgi Notu-2’de yer alan senaryolardan birer tane seçmesi istenir ve her gruba bir çatışma çözme yöntemi (rekabet, uyum sağlama, kaçınma, uzlaşma, iş birliği yapma) verilir.</p> <p>6. Gruplara verilmiş olan çatışma çözme yöntemleri dâhilinde seçtikleri senaryo için çözüm önerilerinin neler olabileceğini tartışmaları istenir. Grup çalışmasında çözüm önerileri, çözüm karşısında hissedilenler ve çözümün grubu ve grup üyelerini ne derece memnun ettiği ile ilgili paylaşımların gruplara verilen kâğıda yazılması gerektiği söylenir.</p> <p>7. Öğrencilere grup çalışmalarını tamamlamaları için 20 dakika süre verilir. Süre sonunda her gruptan paylaşımlar alınır.</p> <p>8. Paylaşımların ardından öğrencilere teşekkür edilerek her çatışma durumunun farklı yöntemlerle çözülebileceği, her çatışma yönteminin avantaj ve dezavantajları içinde barındırdığı açıklanır.</p> <p>9. Aşağıda yer alan sorularla çatışma çözme becerilerini kullanmanın önemi tartışılır ve öğrencilerin paylaşımda bulunmaları cesaretlendirilir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etkinlik süresince neler hissettiniz? Kendinize ilişkin gözlemlerinizi, yaşadığımız duygular ve kişisel farkındalıklarınız neler oldu? • Farkındalıklarınız konusunda kendinizi geliştirmeye ilişkin planlarınız nelerdir? • Çatışma senaryosu seçerken grup arkadaşlarınızla çatışma yaşadınız mı? Grup arkadaşlarınızla çatışma yaşadıysanız bunu nasıl çözdünüz? • En çok hangi çatışma çözme yöntemini kullanıyorsunuz? • Çatışmalar karşısında çatışma çözme stratejilerini kullanmak size ne fayda sağlar? <p>10. Paylaşımların ardından öğrencilere teşekkür edilerek açıklamayla etkinlik sonlandırılır: <i>‘Çatışmalar yaşamın doğal bir parçasıdır, yaşamın her alanında karşımıza çıkabilir. Her çatışma içinde çözümünü de barındırır. Telaşsız, dikkatle baktığınızda sorunu değil çözümü görebilirsiniz. Çatışma çözme becerileri ise öğrenebileceğimiz ve geliştirebileceğimiz becerilerdir.’</i></p>
Kazanımın Değerlendirilmesi	1. Öğrenciler ele aldıkları çatışma senaryosunu diğer dört çatışma çözme yöntemine göre inceleyebilir. Farklı çatışma çözme yöntemlerine göre farklı çözüm önerileri sunabilir.
Uygulayıcıya Not	1. Öğrencilerin çatışma senaryosu üretmemesi halinde gelişim düzeylerine uygun çatışma örnekleri verilebilir. Etkinlik Bilgi Notu-2’den yararlanılabilir.

ETKİNLİK BİLGİ NOTU-1

Çatışma Çözme Yöntemleri

Rekabet

Bu yöntemde birey çatıştığı kişiyi zorlar ve kişi üzerinde güç kullanmayı dener. Kendi amaçları çok önemlidir ama ilişkileri önemsizdir. Bu çatışma çözme yönteminde kendi isteklerini ön planda tutan, kazanmaya odaklanan ve karşı tarafın ihtiyaçlarını dikkate almayan bir yaklaşım mevcuttur. Bu çatışma davranışı, ilişkiden ziyade sonuçlara odaklanan bir kazan-kaybet durumu yarattığı için en yıkıcı davranış olabilir. Eğer çatışmada konu hayati bir önem sahipse ve diğer tarafın çıkarları göz önünde bulundurulmayacaksa, acil ve önemli bir karar alınması gerekiyorsa veya bireyin kendi hakkını kesinlikle savunması gereken bir durum varsa bu yöntem avantaj sağlayabilir.

Uyum Sağlama

Bu yöntemde birey başkaları tarafından kabul edilmeyi ve seilmeyi ister. Tatsızlık çıkmaması için çatışmadan kaçınılması gerektiğini düşünür. İlişkinin devamı için kendi çıkarlarından vazgeçer. Çatışma başkalarının lehine kendi hedeflerinden vazgeçilerek çözmeye çalışılır. Bu çatışmada çoğunlukla kaybeden olduğu bir kaybet-kazan durumu vardır. Çatışmanın önemsiz olduğu veya karşı tarafın mutluluğunun daha önemli olduğu bir durum söz konusuysa, ilişkilerin korunması gerekiyorsa veya çatışmanın uzun vadede zararlı olabileceği bir durum varsa bu yöntem avantaj sağlayabilir.

Kaçınma

Bu yöntemde birey çatışmadan kaçınmak için geri çekilir. Sorun çıkaran kişiden uzak durur. Çaresizlik hisseder. Çatışmayla yüz yüze gelmektenense, kabuğuna çekilmenin daha iyi olduğuna inanır. Bu çatışma çözme yönteminde çatışmadan kaçınan, geri çekilen ve çatışmayı çözmeye çabasına girmeyen bir yaklaşım mevcuttur. Eğer çatışma çok küçük ve önemsizse ya da çatışma için ortam uygun değilse, çatışmaya girmek sadece zaman kaybına neden olacaksa bu yöntem avantaj sağlayabilir.

Uzlaşma

Bu yöntemde birey hem kendi amaçlarına hem de ilişkilerine orta derecede önem verir. Uzlaşma arar. Kendi amaçlarının bir kısmından vazgeçer ve çatıştıkları kişiyi de amaçlarının bir kısmından vazgeçirmeye ikna eder. Kendi asıl hedeflerinin bir kısmından vazgeçilerek ve diğer tartışmacı da aynı şeyi yapmaya yönelik ikna edilerek çatışma çözmeye çalışılır. Bu çatışma çözme yönteminde her iki tarafın da biraz taviz verdiği, orta yolun bulunduğu bir yaklaşım mevcuttur. İki taraf da bazı çıkarlarını feda etmek zorundaysa, çatışmanın çok büyümeden çözülmesi ve her iki tarafın da kabul edeceği bir çözüm bulunması isteniyorsa bu yöntem avantaj sağlayabilir.

İş Birliği Yapma

Bu yöntemde birey hem amaçlara hem de ilişkilere önem verir. Sorunun çözümü için çabalar. Tarafların her ikisi de kazanır. Bu çatışma çözme yönteminde her iki tarafın da kazanmasını

sağlamaya çalışarak çözüm bulmaya çalışan bir yaklaşım mevcuttur. En yapıcı yöntem olarak sayılır. Eğer her iki taraf da çözümden tam anlamıyla memnun olmak istiyorsa, uzun vadede sağlam ilişkiler kurulması ve her iki tarafında kazançlı çıkması isteniyorsa bu yöntem avantaj sağlayabilir.

“Sorunlar; sakin, mutlu yaşamları alt üst etmez. Tersine böyle yaşamların doğal birer uzantısıdır. Çabalamaya gerek yok. Telaşsız, dikkatle bakın; sorunu değil, çözümü göreceksiniz.” William Martin.

KAYNAKLAR

Johnson, A. P. (2010). *Making connections in elementary and middle school: Social studies*. SAGE Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781452275130>

Kılıçarslan, S., ve Atıcı, M. (2015). Çatışma Çözme Eğitim Programının İlköğretim 6. Ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme Davranışları Üzerindeki Etkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(2), 137-158. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/365327>

ETKİNLİK BİLGİ NOTU-2

Bir grup öğrenci, kütüphanede aynı kitabı almak istiyor. Sıra beklemek konusunda anlaşmazlık yaşıyorlar.

Sınıf, bir etkinlik için tema seçmeye çalışıyor, ancak bazı öğrenciler farklı fikirler öne sürüyor ve uzlaşmaya varamıyorlar.

Sınıf, bir doğa gezisi planlıyor, ancak bazı öğrenciler farklı yerleri tercih ediyor ve bu konuda tartışma çıkıyor.

Okul yemekhanesinde yeni bir menü hazırlanıyor. Öğrenciler farklı yemekleri tercih ediyor ve bu nedenle huzursuzluk başlıyor.

Bir öğrenci aynı tarihte hem istediği okul gezisi hem sevdiği bir şarkıcının konseri olduğu için kararsız kalıyor.

İki arkadaş hangi oyunun oynanacağı konusunda anlaşamıyor.

İki arkadaş bir sınıf projesinde çalışacaklar. İkisi de farklı konu seçmek istiyor, ancak yalnızca bir konu seçebilirler.

Aile üyeleri, evdeki kurallar ve sorumluluklar hakkında tartışıyor. Çocuklar daha fazla oyun ve ekran süresi isterken, ebeveynler istemiyor.

Arkadaş gruplarıyla çok uzun saatler yüz yüze, telefonda ya da internet ortamlarında vakit geçiren çocuğun, ailesi bu durumdan rahatsız. Aile, çocuklarının kendileriyle de vakit geçirmesini istiyor.

Son sınıf öğrencisi lise sınavından sonra il dışında okumak istiyor. Ancak ailesi il dışına çıkmasını istemiyor.

Okulda matematik sınavından önce iki arkadaştan biri diğerinden kendisine kopya vermesini istiyor, aksi halde teneffüste beraber oynamayacaklarını söylüyor.